Het GALA mist een hoofdstuk over e-health

WO 21 AUGUSTUS 2024

0

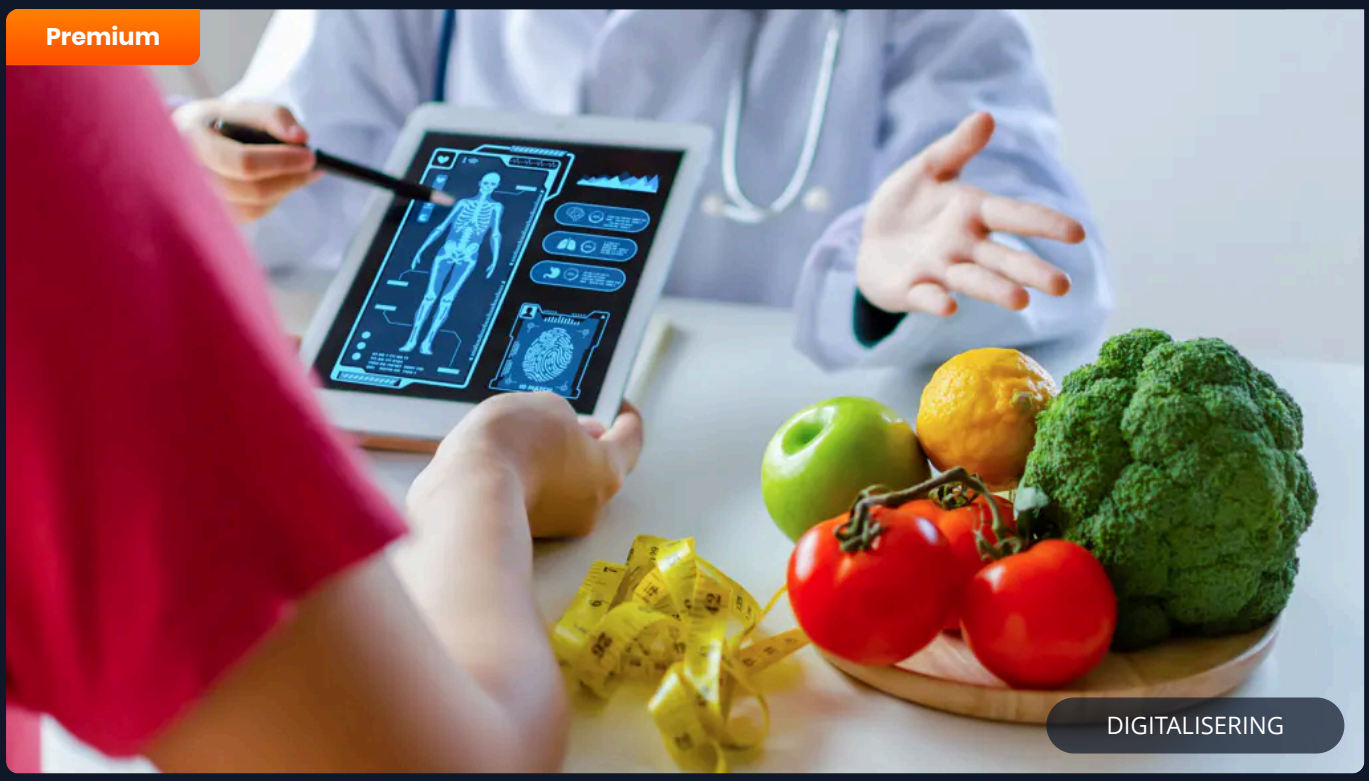

In het huidige tijdperk, waarin 'handjes aan het bed' steeds schaarser worden - en technologie en digitalisering in ons dagelijkse leven al een steeds grotere rol spelen - is het ondenkbaar en onhoudbaar om gezondheid en zorg niet ook vanuit een digitaal perspectief te benaderen. Het Integraal Zorgakkoord (IZA)[1] bevat een uitgebreid hoofdstuk over digitale zorg, waaruit een visie en verwachting voor toegankelijke zorg spreekt. Het in 2023 gesloten Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)[2] daarentegen maakt nauwelijks gewag van de mogelijkheden en potentie van digitaliseren en schiet in dat opzicht tekort.

Gemeenten en GGD'en, zorgverzekeraars en VWS zetten in het GALA-akkoord samen in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Het akkoord bevat een hoofdstuk over monitoring, maar mist een breed perspectief op digitale zorg en e-health. Dit is een gemiste kans, want ook voor een gezond en actief leven is er een groot en tot nu toe nauwelijks benut poten- tieel voor e-health. Om succesvol te kunnen innoveren is het van cruciaal belang deze weg verder te verkennen.

Uitdagingen volksgezondheid

Nederland staat voor grote en urgente problemen op het gebied van volksgezondheid. Vergrijzing, toenemende chronische ziekten zoals diabetes en hart- en vaatziekten, en groeiende gezondheidsverschillen tussen verschillende sociaaleconomische groepen vormen slechts enkele van de uitdagingen hier.

Deze uitdagingen hebben ertoe geleid dat, na een weinig impactvol Nationaal Preventieakkoord (NPA)[3], het GALA het daglicht heeft mogen zien. Het GALA gaat verder dan het NPA door in lijn met Health in All Policies[4] een brede aanpak op te zetten. Stip op de horizon van het GALA is immers 'een gezonde generatie' in 2040, waarbij weerbare, gezonde mensen kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, met een sterke sociale basis.

Om de collectieve problemen effectief aan te pakken, zal terdege moeten worden gekeken naar de mogelijkheden van digitale middelen en e-health. Mits goed ingericht en afgestemd op de werkelijke behoefte van de bevolking, kan e-health op een efficiënte manier bijdragen aan meer gezondheid en vitaliteit in de samenleving.

Door middel van technologie die aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van de doelgroepen kan naar verwachting preventie worden versterkt en vitaliteit op maat gerealiseerd. Zowel de individuele gezondheid als de volksgezondheid kunnen gebaat zijn bij de juiste zorg op de juiste plaats, mét technologische innovaties en instrumenten. Wij beschrijven in de vertrouwde terminologie van de gezondheidszorg hoe dit aangepakt zou kunnen worden. Daarbij gebruiken we drie thema's: diagnostiek, behandeling en monitoring.

Diagnose

Het eerste thema betreft de diagnose op populatieniveau, waarbij wordt bepaald waar het mis gaat op het gebied van gezondheid en vitaliteit. Er zijn al veel goede en publieke bronnen beschikbaar die daarvoor een basis bieden. Platforms zoals Waarstaatjegemeente.nl en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) leveren waardevolle data op gemeentelijk niveau.

Daarnaast bieden regiobeelden een gedetailleerd overzicht van de gezondheidstoestand in verschillende regio's en wijken. Het CBS biedt de mogelijkheid om regionaal de brede welvaart[5] te monitoren. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om te bepalen waar gezondheidsachterstanden het meest uitgesproken zijn en op welke domeinen van leefstijl er ruimte is voor verbetering. Bijvoorbeeld, als uit de data blijkt dat een bepaalde wijk een hoge prevalentie van diabetes heeft, kan nader bekeken worden of specifiek inzetten op preventieve maatregelen en gerichte zorg een geschikte aanpak kan opleveren.

Ook kunnen 'big data analytics' worden ingezet om diagnostische en predictiemodellen te ontwikkelen. Patronen en de samenhang tussen demografische, sociale en economische factoren, die met standaardanalyses niet of heel moeilijk kunnen worden opgemerkt, zullen worden ontdekt en vervolgens bijdragen aan het verder aanscherpen van preventieve strategieën. Zo zouden we gerichter en effectiever kunnen werken aan de volksgezondheid.

behandeling

Het tweede thema betreft de interventie of behandeling. Waar het personeel en de expertise steeds schaarser worden, kan digitale zorg bijdragen aan het bevorderen van individuele gezondheid en gezondheid op populatieniveau en vitaliteit in het algemeen. Het is daarbij wel essentieel om vooraf vast te stellen of de interventie aansluit bij de belevingswereld, de mogelijkheden en de noden van het individu of de gemeenschap.

Er zijn genoeg voorbeelden van hoe dit succesvol in de praktijk kan worden gebracht. Zo zijn er platforms die bijdragen aan meer sociale cohesie in de buurt, wat indirect ook de gezondheid en vitaliteit van de bewoners ten goede komt. Een voorbeeld is het gebruik van buurt-apps waarin bewoners communiceren en elkaar kunnen helpen en ondersteunen.

Gezonde keuzes

Sommige individuen die daaraan behoefte hebben - en beschikken over voldoende gezondheids- en digitale vaardigheden - kunnen met behulp van wearables en leefstijlapps actief werken aan hun vitaliteit, leefstijl en gezondheid. Leefstijlapps kunnen helpen doelen te stellen en voortgang bij te houden. Platforms bieden daarnaast gepersonaliseerde adviezen en soms beloningen, waardoor gebruikers gemotiveerd blijven om gezonde keuzes te maken.

Voor veel mensen ligt de oplossing echter niet in dergelijke innovaties. Ze hechten zeker waarde aan hun gezondheid, maar andere uitdagingen en vraagstukken in het leven vragen meer aandacht en energie.

Kansen en aangrijpingspunten

Vanuit de 'diagnostiek' en analyses zullen bepaalde clusters en patronen van samenhangende demografische, sociale en economische factoren naar voren komen waar de kansen en aangrijpingspunten liggen. De grote opgave zal zijn om daarvoor samen met de doelgroep tools en apps te ontwikkelen die voorzien in hun behoeften. Wellicht zijn dat contacten met buurtgenoten, signaleren van lokale activiteiten en bijeenkomsten, het samenstellen van een boodschappenlijst en recepten, of reminders en afspraken met gemeentelijke instanties en UWV.

Dit type brede tools bestaat nu nog niet. Als men de mogelijkheden en het gemak heeft onderkend, kunnen feitelijke parameters van leefstijl en gezondheid eventueel worden geïntegreerd. Zo zouden digitale levenshulp en coaching tools in de toekomst een aanwinst kunnen zijn, en indirect een belangrijke bijdrage aan de volksgezondheid kunnen leveren.

monitoring

Het is uiteraard essentieel om te weten of de ingezette maatregelen en interventies het gewenste effect hebben en doelmatig zijn. Dit kan door middel van datagedreven werken. Dezelfde data die beschikbaar zijn voor diagnostiek vormen ook de basis van monitoringtools waarmee de voortgang en de ontwikkeling van gezondheid kunnen worden vastgesteld.

Door trends te volgen en te linken aan interventies en maatschappelijke veranderingen kunnen deze worden geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd. Hier wijkt de aanpak af van de typische medische benadering, waar wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen en protocollen richting bieden, in

samenspraak met de patiënt. Interventies op het terrein van preventie en volksgezondheid zijn typisch complex, tijd- en trendafhankelijk en moeten dus flexibel en reactief zijn.

Optimale respons en advies

Juist de digitale wereld maakt het mogelijk om steeds te bouwen en verbeteren. Kunstmatige intelligentie/algoritmen zullen c.q. kunnen adaptief zijn, en op basis van monitoring en vervolgens aanpassing steeds meer een optimale respons en advies genereren, en tegelijkertijd de tussenstand opmaken.

Inmiddels is de GALA-monitor ingesteld. Deze monitor kijkt naar de voortgang op de gemeenschappelijke doelen van het GALA en de benodigde domeinoverstijgende samenwerking op lokaal en regionaal niveau. Dit is belangrijk, maar heeft nog weinig te maken met digitale oplossingen. De monitor heeft echter speciale aandacht voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Daarmee legt de GALA-monitor de lat hoog om digitale tools en apps te ontwikkelen en te implementeren, die daaraan een bijdrage zullen leveren.

Conclusie

Digitale zorg en e-health spelen nu nog een beperkte rol. Dat kán in de toekomst een cruciale rol worden in het bevorderen van gezondheid en vitaliteit, zowel op individueel als op gemeenschapsniveau. Door gebruik te maken van voorspellingsmodellen, digitale behandelingsplatformen en effectieve monitoringtools, kunnen we de gezondheid en welzijn van de bevolking aanzienlijk verbeteren.

Het is van groot belang dat digitale zorg ook prioriteit krijgt in de domeinen gezondheid en sociaal domein. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat iedereen de kans krijgt om gezond en actief te leven in een steeds digitaler wordende wereld. We pleiten er daarom voor dat digitale zorg en e-health een prominente plek zullen innemen in toekomstig gezondheidsbeleid.

CV

Dr. Karine van 't Land *is academic lead Aletta Jacobs School of Public Health / Rijksuniversiteit Groningen / voorzitter KAMG en lid van de redactieraad van ICT&health.*

Prof. dr. Erik Buskens *is hoogleraar health technology assessment UMCG / Aletta Jacobs School of Public Health.*

Referenties

1. Link

2. Link

3. Link

4. Link

ICT&health
Het officiële kennisplatform voor zorginnovatie

Auteurs

Karine van 't Land
Voorzitter | Arts Maatschappij + Gezondheid, University lecturer en Researcher - KAMG

REDACTIERAADSLID

Erik Buskens
hoogleraar health technology assessment UMCG / Aletta Jacobs School of Public Health

GASTAUTEUR

DIGITALISERING

Gerelateerde items

Bekijk het artikelen overzicht